

De Kartuziers te Antwerpen

In 1084, iets meer dan 900 jaar geleden, vestigde de H. Bruno van Keulen zich met 6 gezellen in de weste stuit van de chartreuse volij Grenoble en gaf alzo het ontstaan aan de Kartuzier orde. Vanuit "la Grande chartreuse", het hoofdkwartier verspreidde de orde zich eerst twaag en vanaf de 13de eeuw rij snel over West-~~Europe~~ en Noord-Europa. Op het einde van de 13^e eeuw bereikte die uit-zuivering ook de Zuidelijke Nederlanden. In de volgende 2 eeuwen ontstonden er in de Zuidelijke Nederlanden Colrijke kloosters: 22 in totaal, waarvan 12 op het grondgebied van het huidige België en 10 op Nederlands grondgebied. Het eerste werd opgericht te Herne bij Echingen in 1314; de oudste, ~~de~~ Kartuzier op het kiel rond 1323 en de laatste de Kartuzier in de Rochusstraat rond 1625.

Waarover over de geschiedenis van dit klooster en vooral over zijn ontstaan iets meer te vertellen, is het wellicht nuttig eerst iets meer te zeggen over de Kartuzierorde in het algemeen. De Kartuzierkloosters in onze gewesten werden immers in 1783 door Jozef II afgeschaft. Sedertdien zijn er in onze gewesten geen Kartuzier kloosters meer geweest, zodat men meestal nog weinig afweet van deze orde.

De Kartuzierorde is een zuiver contemplatieve orde (geen prediking en geen onderwijs). Kartuziermonniken zijn als het ware sluizenaren, die in gemeenschap leven. De monniken wonen in aparte huizen, die niet aan elkaar grenzen en die met 1 deur verbonden zijn met de klooster-gang. In dat huisje (= cel) verblijft de monnik het grootste deel van de dag en de nacht. Hij verlaat zijn cel slechts voor de gezamenlijke koorofficie in de Kartuzierkerk, voor de gezamenlijke maaltijd op zon- en feestdagen (alle andere dagen eet hij alleen in zijn cel.) voor de hospitael vergaderingen (waaronder kloosteroverlegingen besproken worden) en voor de wekelijkse wandeling

Wat doet de monnik in zijn cel?

Slapen, bidden, mediteren, lezen en ook handenarbeid. Het zwaarste werk (vooral in de H.E.) is het overschrijven, het inbinden, het versieren van handschriften van allerlei aard: missalen, gebedenboeken, noene literatuur. Sommige monniken hebben zelf ook het niet slepende werk verricht, hebben zelf ook werken geschreven en hebben op die wijze een grote rol gespeeld in de geschiedenis van de Middeleeuwse woornheid.

Een, ter illustratie, de doorgende van een Kartuziermonnik.

Hij sloost op om 12^u 's nachts en begeeft zich naar de kerk om de metten en de lauden, die samen metten gebeden en gezongen. Dat duurt ± 2 1/2 u en dan gaat hij terug slapen tot 6 uur.

De monnik bikt dan in zijn eigen cel de psalmen. Om 8 uur komen de monniken op nieuw samen in de kerk om de conventsmis. Daarna doet hij zelf zijn persoonlijke mis. Vanaf ± 10 uur is hij terug in zijn cel en brengt hij de rest van de maandag door met lectuur, beynning, studie en handenarbeid. Het middageten (zijn eerste maaltijd) eet hij alleen in zijn cel. Het smaelt hem vanuit de kerk gebracht door een dienbode en langs een luit naast de deur naar binnen geschoven. De rest van de namiddag doet hij met handenarbeid. Om 16 uur gaat hij op nieuw naar de kerk om vesper en lofgebeden. Rond 18 u kift hij nog een sobere maaltijd (ook in zijn cel). Na de avondgebeden en meditatie gaat hij te 20 uur slapen. Zo verloopt alle dagen, behalve de zon- en feestdagen: dan is er gezamenlijk middagmaal in de refter, met daarna gelegenheid om te praten en anders uit te delen. Uitzonderlijk ook is er kapittelvergadering in de namiddag om kloosterzangen te bespreken of om verhuizingen te kunden. Eenmaal per week is er ook in de namiddag een wandeling: twee aan twee wandelen de monniken dan binnen een nauwkeurig opgebouwd gebied (deze wandeling verduijnt namelijk de klosters in de slidenkoven. Het meest groellend kenmerk van een koutuizer is dus zijn eenzaamheid: Hij leeft alleen met en om god. Hij is dood om de wereld. Van zijn professie maakt hij liever een zijn testament.

Toch leeft hij in een gemeenschap, die leeft volgens bepaalde regels. Dit behoedt hem tegen de vele gevaren van het echte kloostersleven, dat in de negende Middeleeuwen zo dikwijls leidde tot excessen of opzuylingen. Bovendien geeft het leven in gemeenschap de mogelijkheid om zonde al te veel materiele zorgen dit soort leven te leiden.

Een Kartuizer convent is in vergelijking met andere kloosters en abdijen slechts een kleine gemeenschap. Een normaal convent bestaat uit 12 monniken, onder leiding van een prior. Slechts wanneer er voldoende financiële middelen waren, mochten er meer monniken aanvaard worden tot een maximum van 24.

Daarnaast had elk klooster een aantal like kloosterconversen, die hun eigen strenge regel kodden, maar vooral handlenarbeid deden: als kok, portier, bakker, hovenier, enz. In de loop van de 16^e eeuw mindert het aantal conversen aanzienlijk en worden ze geleidelijk vervangen door domosten: mensen, die zich door een koninklijk verbodden met het klooster op bepaalde omstandigheden. Antwoord bestemd - Lu. Guano Chestern, ginnice visitator prior - monastor

De zeer eigen - ~~andige~~ ^{als gebouwen} levenswijze van de monniken heeft tot gevolg dat een Kartuizerklooster anders is dan andere kloosters. Het meest speciale zijn de cellen, de huisjes van de monniken. Ze staan naast elkaar, maar van elkaar gescheiden door een tuintje, rond een vierkantig of rethoekig plein: het grote pand. ^{aan de uitgang op} langs de gang, die rond het grote pand loopt, zijn de cellen verbonden met de gemeenschappelijke gebouwen, die meestal rond een kleiner plein gebouwd zijn (het klein pand): de keel, de sacristie, de koster, de kapittelzaal en de bibliotheek. Afgezonderd daarvan liggen de ambachtelijke gebouwen: de brouwerij, de bakkerij, de schuur en de verblijfplaats van de conversen, en de tuinoestering. Het geheel is omgeven door een muur.

Een Kartuizerklooster moest steeds gelegen worden op een stille plaats. dwz. op het platte land. In het begin zo ver mogelijk van de bewoonde wereld. Geleidelijk aan is men dichter dichter bij de steden gekomen. Zo werden in de twaalfde eeuw alle Kartuizers opgericht op in de nabijheid van grote of kleine steden. b.v. Hil, Sibert,

Dit bood de Kartuziers de mogelijkheid om ¹⁾ in die stad renten te kopen, die een belangrijk deel van hun geld-beleggingen vormden en 2) om in geval van nood in die stad een toevlucht te vinden in hun refugiehuus, dat zij ^{reeds} aldaar hadden aangeschaft.

De laatste ~~van~~ ^{willendig} nieuwe ^{stichting} Kartuzij ~~in~~ de Nederlanden ~~was~~ ^{er} gemaakt, n.l. deze van Leuven, gesticht in 1494, ~~en~~ ^{eerste} vormde een uitzending op de regel. Zij werd opgericht binnen de veilige, maar al te ruime, stadswallen van Leuven.

De ligging van die kleine klooster op het platteland maakte hen tot vliegende slaaktoffers van plundersingen in de troebele tijden van de 16^e eeuw. Het eerste slaaktoffer was de Kartuzij op het Kiel, die in juli 1542 op last van het stadsbestuur werd plotsgehand tegen de dreigende aanval van Maarten van Rossum. De kelse Kartuziers, die wel hunnen de stad een nieuw klooster wisten bouwen, maar daarbij de financiële middelen misten, hebben dan een nieuw klooster gebouwd te hier. Op het einde van de 16^e eeuw ten tijde van de godsdienstige troebelen hebben de meeste Kartuziers fel te lijden gehad en zijn de meeste zich hi-^{er} van de stad gaan vestigen. Dit althans in de zuidelijke Nederlanden, waar de Spanjaarden hun gezag op nieuw w hadden kunnen vestigen. In het Noorden dat onder het staats-^{bestuur} kwam werden in die zelfde tijd (einde 16^e eeuw) alle Kartuziers vernield en de monniken verjaagd. Slechts een Kartuziergemeenschap ^[1471] bleef ^{in het Noorden} ~~er~~ ^{over} en dat was deze van de Kartuzij Sint-Sophie van Vucht, buiten Hertogenbosch. Ook dit klooster werd vernietigd en de monniken hadden een toevlucht gezocht in de stad. Echt veilig was het er echter niet. De stad werd herhaaldelijk belegerd vanaf 1585. Het 12-jarig ¹⁶⁰⁹⁻¹⁶²¹ ~~beleg~~ ^{beleg} duurde een korte periode van rust in, maar in 1629 viel ze definitief in handen van de Verenigde Provinciën.

Het is ⁱⁿ deze tijd en in die omstandigheden dat de Kartuzij van Antwerpen tot stand komt.

Hoe is de Kartouize te Antwerpen ontstaan?

Volgens F. Prims, Geschiedenis van Antwerpen, is de geschiedenis vrij eenvoudig. Na de verwoesting van Kartouize in Vucht, zijn de bewoners in 1623 in Antwerpen met een nieuw klooster begonnen, dat dezelfde naam kreeg. ^{er al inmiddels zijn in Antwerpen, met altijd verbleven zijn in Den Bosch} ~~Domus Sophise, n. a. w. is het eenvoudige verblijf van de ene plaats naar de andere.~~ Prims geeft echter geen verklaring van het feit dat er na 1625, als ^{is het verhaal of als mijn gemeen aend.} Volgens een kroniek van de Antwerpse Kartouize, geschreven op het einde van de 17^e eeuw, ~~komt het ongeveer op hetzelfde neer, maar het verhaal is al iets meer gemiddeld.~~ Het kort komt dit verhaal hierop neer: ... in 1595 ^{bleven} zijn de Kartouizers van Vucht gedwongen te vluchten in hun refugie huis in Den Bosch. ~~In deze afgelegen eeklooster ze tot 1615.~~ Zij kozen ~~in~~ ⁱⁿ een geschikt plaats in de stad te vinden om een nieuw klooster op te richten. In 1615 kwamen ze tot het besef dat zij in de stad geen plaats konden bekomen en besloten ^{zij} het klooster van te brengen naar een andere stad. Zij verhuysden op 17 maart ¹⁶¹⁵ v.d. aartsbisschoppe bevelating om hun goederen te verhuysen en ^{en} andere te hysen in de Zuidelyke Nederlanden. Twee jaar later, in 1617, ekleu dwel zich een nieuwe mogelijkheid om op Turk in Den Bosch te blyven. Daarvondt hys bevel v.d. bisschoppe het klooster v. St. Gregorius afgeschafft v. d. Broeder v. het Gemene Leven, en de bisschoppe wil dat klooster v. d. Kartouizen geven. Maar ook het koninklyk v. Den Bosch wil die goederen hebben en de Broeder willen hem klooster niet afgeschafft ^{zien}. Daavont ontstaen langdurige processen. Omdat daavaan geen einde komt besluden de Kartouizen in 1627 zich te Antwerpen te gaan vestigen. ~~Van~~ ^{hys} ~~van~~ ^{van} Jan de Room ~~en~~ ^{en} hys geschedt tussen de Bocksteeg en de Begijnestroot en schraeft die in 1628 v. d. Kartouizen van. In 1625 v. d. nieuw klooster in de oede ingelyfd gemeynend. en int jaar 1634 als dit nieuw klooster volledig af was, zijn Kartouizen van Vucht, naar Antwerpen komen wonen!

In dit verhaal is dus duidelijk sprake van een nieuw klooster!
 De vraag is dus: is er in de Bockshoek een nieuw Kartouize opgericht of is het gewoon een verblijf van de ene stad naar de andere.

In t kort komt het hierop neer: het is in feite een genome verkoop,
 maar omdat men dat in 's Hertogenbosch niets mocht weten (om ^{de} ~~gaten~~
 kunnen ze ~~afgevoerd~~ verstoring aldora geroef te houden) moet het
 voorgesteld als een nieuwe stichting. Om dat alles zo gebuur
 mogelijk moet gebuur, is het verhaal v/d. de verkoop, een verhaal
 van onderlinge ~~beding~~ ⁱⁿ ~~voorwaarden~~ ^{en} slechte afspraken.

Het begint, zoals in de kroniek vermeld, in 1615. Tijdens het 12-j. verband
 op 17 maart 1615 krijgt de prior van Vrecht, ^{in de Borch} van de aartsbisschoppen A + E
 beveling om goederen in Gelderland te verkopen en met opbrengst
 goederen en renten te buyen in ^{de} onder hun gezag staande kerkelijke
 Nederlanden. In deze beveling moet met geen woord gespt worden een
 nieuw klooster. Het de beveling is alleen hun geld in overige plaatsen
 te beleggen. De prior van de Kartouze van Lier krijgt de opdracht
 't geld v/d. Kartouzen van Vrecht. te beleggen en aldaarom krijgt hij
^{in 1617} verhuisde renten: met pensioenen, geprocedent van de goedsbuyse
 van de Kartouzen Linnen 's Hertogenbosch.

In de volgende jaren komt men er niets meer van. Wellicht, omdat er, zoals
 in de kroniek verteld ^{wordt}, de kans verband om toek in 's Hertogenbosch te buyen.
 Het moet zijn dat ^{de Kartouzen} in de jaren 1621-1622 de ^{nu weinig} ~~Dans~~ ^{de kint geloven!} bij de Kartouzen, als ze
 klein ~~moet~~ ^{moet} beschouwd, want op 23 december 1622 ^{uitende} ~~rechten~~ ^{rechten} priors van Gent,
 's Hertogenbosch, Brussel en Lier, in naam v/d. Kartouzenorde, een
 verzoekschrift aan het stadsbestuur van Antwerpen, waarin zij vragen
 om in de stad een nieuw klooster te mogen bouwen. zij bewijzen zich
 kwijp op de ^{toezegging, dan} ~~belofte~~ ^{van} het stadsbestuur in 1542 ² gedaan, na de vernietiging
 van de Kartouze op het Kieil, dat de Kartouzen Linnen de stad en nieuw
klooster zoudten mogen oprichten. als plaats voor de oprichting v/d. het
 nieuw klooster stellen zij de nieuw ^(in 't best v/d. Schwalbeke) ~~stads~~ ^{om} ~~om~~ de vele bedijde gronden,
 die daar al ⁸⁰ ~~100~~ jaren onbebouwd liggen te revaloriseren, maar beproeft
 hebben zij hun open loben willen op een raamhof tegenover het
 Oosters kruis. zij willen aldaar ^{met alleen} een nieuw klooster bouwen, maar alleen
^{ook} ~~al~~ ¹⁴ of 15 huizen te bouwen, also de interveniste in dit
 stadsdeel te helpen stimuleren.

uit het noodschrift op deze dit verzoekschrift blijkt dat de stad overgaat met die nieuwe stichting.

In het begin van t jaar 1623 geeft de prins-generaal v.d. orde aan Jan de Kam, op gegeven trespas van de stad Antwerpen, volmacht om ^{i/naam} ~~om~~ de orde de nodige aankopen te doen, tenzij de prins van hier, Willem Willems, als verbindingsman van de orde wordt aangeduid.

In de volgende dagen en maanden volgt een regelmatige gelidstrom van naar De Borch naar Loe en zo verder naar Jan de Kam, om deze toe te laten de nodige aankopen te doen. Jan de Kam vindt echter de uitgezogen plaats niet erg geschikt en de aangenomen maanden veel te zwaar.

Op 14 feb. 1623 schrijft Willem Willems nog een brief aan De Kamm om toch in de nieuwheid te kopen, waarvan Jan de Kam weet hem te overtuigen dat niet te doen en wijst hem een plaats aan die beter geschikt is, n.l. de raamhoven tussen de Boeksteeg en de Begijnenvhooft.

Op 26 ^{april} ~~en 27 april~~ 1623 koopt Jan de Kam zijn eerste overloop. een huis met hof, genaamd de Smisse, gelijgen^m de Begijnenvhooft, en dat de dag nadien neemt hij een grote hof, een bij-hof raamhof, in even genaamd de Bleekvrome, met diverse huizen ovan de kout v.d. Boeksteeg en de Begijnenvhooft in even. Dit aankopen ^{doet} ~~doet~~ hij volledig op eigen naam.

Op 2 mei 1623 schrijft J. De Kam aan de prins van Vucht een enthousiaste brief: Je moet een hoven bij hem naar de mooie stikken grond en huizen die ik om u te Antwerpen gekocht heb. Ik ben mij met 2 huizen bezig. als deze gedaan zijn, zult u reeds kunnen beschikken over voldoende grond en gebouwen, om een gesloten klooster, zonder aan val te hoeven veranderen totdat ge het nodig vindt een volledig klooster te maken.

Vrij spoedig ^{lijgt} ~~lijgt~~ dat enthousiasme een fikse duik. Na Jan enkele Kartuizen-prins (hier, Vucht of residentie van Brussel) dringt zich in Antwerpen laten zien, uit neer dat men in 3 Hutogen bosch als van de eigentijche bevoeling zou waken, want wilsien had het generaal-hoofdel v. de Gronde dertreure beslist de Kartuizen van Vucht nu te planten naar Ajen. Hierdoorlijch dringt Jan de Kam ^{aan} dat naar zou hoven zien, ~~was te vergefs~~. dit begint uit zijn labijke lieven ovan de prins van in 3 Hutogen bos.

Op 10 mei 1623: huys v. huis met hof v. de Harenzand
Op 11 juni 1623: aankoop huizen: Groten Aend, de kouten Aend, Gulden Broom
aan de St Jan shooft

zo schijft hij op 24 juni 1623:

Ik ^{ben} naen Brussel geweest, naen oec de princ van hier is geweest, naen die was al verhoeken, zodat ic deze mit gezin heb. De princ van Brussel heeft mij gezegd dat hij van 3-4 weken naer verhoekt. Ik had anders guesay ghesed, dat hij mit mij naer Antwerpen was gekomen om samen ^{met} u en de princ van hier te besoverloegen over de aangehoekte panden, naen hij doet de zaak volledig aen u en de princ van hier over.

Op 15 juli 1623. hier dient eemoud te zijn om de ploetsen te inspecteren en om zo vlieg mogelijk de toelating te verkrijgen om herte aridieren, helgeen veel gemaklijker zal gaan als de mofante = Trabelle wij ineren is. Hier dient zo vlieg mogelijk een beslissing genomen. ~~met~~ zwaer tijd te verbruken. eens dat men een beslissing genomen heeft mog het moeter inder ofgedaan, en eens dat men moeg weten dat de kartuizers hie komen wren zal aller veel gemaklijker gaan. Bovenal als men naerst de ploetsen te hopen, die me wij te hopen zijn, zal alles veel deunder inder, denijl het verhoeken gelid nu ingehant elijft liggen.

In ~~het~~ ^{aan} Spijts dit geluk aan belangstelling ho doet Jan de Kam in het najaar van 1623 nog 3 aankopen: op 6 ougusten: 5 huizen o/d. Begijnen stiaet, (om 3000 gld), op 10 november: een grote hof, aan de Porhusstiaet (om 5400 gld), en op de zelfde oog: een huis gebeten an Gulden store met poort en stallingen, oeven eens in de Porhusstiaet.

Daarna in dat het wren even stil... tot ^{in t' vjoer} begin 1625. op 20 maart 1625 gaf ~~hij~~ ^{schiedt} ~~hij~~ de princ van Vucht, Jan v. Emechoven, een verlaag op van de ^{verhoekt} verhoekt: op oit open blich verhoijft de gemenechop van Vucht, op een kortel in Boschel, andiet we in Den Bosch een gerichte plaats inder. De gemachten wren een oeyplaatsing van onze gemeenhop naer Antwerpen, hebben ons ektin veel krasd verhoeken, zij hebben de prijzen van de grond fel doen verhoegen, naen wij eger is dat de man, die we ophoekt hoolder ^{gegeven} aller op zijn naem te hopen of. De Kam vel goed begornen was, naen de goet sluit heeft voortgezet. want hij heeft venallen huizen gekocht, die luiten dit gemeente gebied liggen. en die we ^{met goet verhoekt} ~~gemene~~ zullen wretin verhoegen ~~met een verlies van minsten~~ t Is een man mit veel fantasië en een humerig mit.

Tezely but jid suggerent Jan van Emmerehen ^{verdu} die te volgen weg.
 om de moedij liden mit het kopittel van den Bosch, wegen de gemachtin ^{in Den Bosch} die
 die verhuis, te versmyden wroten er een aantal monniken bejoven, onderzjijls
 is hit wenselijh dat er te Antweyren ~~ok~~ ^{oof} monniken hopen. Op de manier
 zal hit immer de inschul gewicht unien dole te Antweyren een nieuw
 Kartouze blooster moet gertecht.

Die suggestie van Jan van Emmerehen maat don hit gemensal-kepitel
 gersogd. Op hit einde van junn 1625 indt de juwr van hui
 Willenm Willenm, tot rector van de nieuwe Kartouze aangestebol,
 Samen mit zjn lver, die lile lveder is hmit hij ^{zich te Antweyren} ~~in de dorp~~ ^{van} vertipen,
 weelcht in de refuge v/d. Luise Kartouze. ^{Widow hmiten 5 monniken}
^{Henrichus v/ Beuzeghem (van lver) in lndert Knibbe (hmit v/ gent)}
 zet lly hem wegen. ^{Henrichus} bejft Jan van Emmerehen, ^{gemen}
 juwr van de Bosse Kartouzes, in welke functie hij in 1627 moet geyvolgd
 don Arnold Kegel, die juwr zal bejven van de Bosse Kartouzen tot

1639. ^{In 1624 mit den Bosch induren den verprijd} Willenm Willenm is slechts hute tyd rector v/d. Antweyren Kartouze
 gemert. Hij steift wy op 27 septembar 1625 en zjn lver de wtgunde dag.
 Na zjn dovd bljft dat hij geen entile rekening had gemaekt van de gelden
 die hij van de Kartouzers ^{vlucht} had ontvongen en immen van zjn uitgaven.

Blijbbar heft hij van die gelden gehmit om de Luise Kartouze! Daarover
 is hit wat te doen gemert, maar uiteindelijh heft men hit meergeloben zoals
 hit was. als opvolger van Willenm Willenm indt Maximilianus Plouvier,
 als nieuwe rector van de antweyren Kartouze aangesteld. ^{Doge Hoorvandenham}
was monnik van La Grande Chartreuse. die wy altijd geen naam heft.

omvent v/d Chartouzen luren Antweyren, immen emvent v/d. Chartouzen
 In 1626 stelt de juwr-gemensal zelfs wz aan de Antweyren Kartouze
 de maom te gven van Sint-Jertrudenberge om elye de moedij liden
 mit het kopittel van den Bosch uit te wy te gvan.

Intussen is ook Jan de Bann alles beholre teniden over de gang van
 zaken. De Kartouzers gehmiten de ^{huizen} ~~goederen~~ en gronden, die hij gebol heft
 (weliswaar mit hun geld) juwr obwoze van hen zjn. En ze stiaan
 wy steeds op zjn naam en zjn wy mit hilemaal betwold!

In een utvoerige notu, die hij doarover opstebde na de overhmit
 nam de nieuwe rector, schijft hij o o.

Er is mij geen preeze opdracht gegeven met il met het toegesonden geld moest ^{doen} Men heeft alleen beloofd dat men zjn aanvragen en verzoeken met ik doe. Ik heb er mit om gevraagd om die opdracht te krijgen, maar het zijn de Kartuzierszelf die mij gebieden en permitt hebben dat ik die opdracht zjn aanvragen. Men moet ook weten dat ik niet gehandeld heb als een dienaar, maar als een goede, getrouwde vader, die zij met genoege kunnen bedenken, in plaats van hem nu te verrijten dat ik hij hem geld met vleg genoege belegd heb. Ik dank God dat ^{me} geen 100.000 gulden in handen gegeven hebben, zoals sommige priors wilsken doen.

De onze kuren de J. De Kam en Kartuzien, die bijltwaer niet alhoord goren mit de ueningen, die hij omlegt, zullen noy jaen aanvlepen. In 1627 is er vel brief van de wilsken ^{al} Masc. Plannier, vetter v. d. neire amvante v. d. chertoyen, om deze vemaarit te geven om novens de orde alle don de Kam schulte goederen in ontvaangst te nemen. Maar er is een dergelyke brief om zjn opvolgers en uiteindelijc deunt het te my tot 1638 wilsken die vordwilt gebrenst!

Intussen bekent Masc. Plannier de goederen alsof ze v. d. Kartuzien ³⁹¹¹ zo leyt hij renten of, waermede hij de aangehoekte goederen belast noven. Zo vordwilt hij ook een alhoord mit een kunnou v. d. lruw van een scheidings-nunne kuren hem bezittingen. Masc. Plannier begint ook mit enkele kuzien genhuilt maken ^{als} vellen. In 1629 moelt hij beseemd tot prior. Het er op nyjt dat het neure klooster volledig inde orde is opgenomen. Plannier stuyft vltin op 8 maart 1630. Hij moelt opvolgd door Joannes Richart, op oet ogenbeik vicarius te Sibent, die vltin 3 maanden later tot prior van de Kartuzie St-Martin-Bos vndel ~~gehozen~~ aangereld en opvolgd moelt door Hendrik van Breuseghem, die in de beginjoren oot al te Antwerpen wargeweest. Deze blijft slukts 3 jaen prior v. d. Kartuzie v. d. Pretvryen en moelt in 1633 opvolgd door Petrus Daem.

Met zjn kute prioraat is slukts een belangrijc feit te vermelden: de ovanhoop van 2 huizen in de Boekmestwaet, novanan + de waem: de Geubloome, oot wem gekocht no- een kurenpersoon, noven mit mee Jan de Kam!

Het Petrus Daems, naar van 1633 tot aan zijn dood in 1653, begint een periode van men stabiliteit, begint eigenlijk ^{een} de periode of recht blooten leven. Petrus Daems was ^{een} geboren Antwerpenaar ^{Hij was de zoon van Petrus Daems en Elizabeth de Witte, die tot de gegoede Antwerpse families behonden.} Hij had zijn professie gedaan in de Kartouze te Lier, had verbleven in de Grande Chartreuse en was reeds priester geweest te Herne en Zeltem in hij naar werd te Antwerpen.

Een van zijn eerste behoeften is de ~~uitbouw~~ bouw van een ekkle klooster. Reeds op einde van 1633 heeft hij een plan klaar. Op de eerste plaats wil hij beginnen met de bouw van het grote priesterhuis, dat hij heeft ^{= de cellen} binnen de 2 jaer klaar te krijgen. ^{In 1634 eerste steen gelegd. Dit is wellicht met zeventig geveerd; in 1637 is men er in elk geval mee bezig.} In 1653 zijn klaar. ^{het grote priesterhuis, uiterlijk uitzichtloos, gestichtsom = 63.000 gl.} Een ander ~~te~~ belangrijk probleem is de financiële onzekerheid. De Antwerpse

Kartouzes krijgen nog wel altijd geld vanuit Den Bosch, van goederen die daar verkocht worden, maar ^{Wien} heeft zelf nog geen stuur over eigen inkomsten. Het eerste wat hij ^{P. Daems} op dat punt verkrijgt, is de annulatie van de grond van het klooster, dus afschaffing of belastingen. Van de stad Antwerpen krijgt hij de afschaffing van 3 linden, van de Staten van Brabant ~~van~~ ^{van} 2 linden. Koninkwilde daarbij is dat ze de huizen rond het klooster niet onbevoegd mogen laten en dat ze maar 2 of 3 gangen slaapkamers mogen inrichten als toegang tot hun klooster. Op bevel of prior-generaal probeert hij ~~dat~~ ^{dat} zijn klooster de privileges te krijgen, die de Kartouzen of Keil zwoegen hadden, en die stad in 1540 beloofd had te zullen handhaven en ~~bevestigen~~ ^{bevestigen} wil hij van de stad nog een bijkomende vergoeding bekomen van 1000 rijkdaalders van het klooster op't Keil. Daar komt zelfs een proces van met de stad, die echter gunstbelyk kan berispen dat Antwerpse Kartouzes met de gevolgen zijn van die van het Keil.

In 1636 krijgt P. Daems de inkomsten toegewezen van alle Kartouzen, die in Noorden reest. ~~Geest~~ Dit is wel tegen theorie gelieven. Het heeft alleen tot gevolg dat de archieven van ^{de} de klooster, in zwaer ze benoemd bleven in t bezit kwamen of Kartouzen van Antwerpen.

In 1638 krijgt P. Daems ook de goederen, die de Grande Chartreuse in de Keijen bezat. o.a. een hoeve te Grobbendonk en gronden te Rijkersweel en Klummen.

In het begin van datzelfde jaar komt er eindelijk een einde aan het geschied met Jan de Rom, of beter met zijn erfgenamen. Bij schijpsbrief van 23 februari 1638 werden alle dorpen van de Rom gekocht door goederen, aan de Kartuizers overgedragen. Een gedeelte van die goederen, n.l. deze gelegen in de St Jansthuot ^{waaronder gewol guld erg vermeldt,} werden hnt ^{verhuurd} verhuurd om de goederen van de Franse chartreuse te betalen.

In 1644 schenkt Sebastiaan Daems, luitenant v.d. puer, aan de Kartuizer een hoeve met bebouwing, gelegen te Suynschucht en Helzele, ongeveer 10 hectare groot, op omwaarde op dat de puer 16.000 gulden zal aanwenden tot de bouw v. het klooster. Tegelijkertijd verhuurt hij aan het klooster 500 gemeten land in de Moeren bij Hondshote, die lange tijd te woen door Wilceslas Colbergen waren draag gelegd. ^{In 1646 kwamen daarnog 600 gemetendij} Daaraan hebben de Kartuizers enkel wout als gehad, want in 1646 bij het beleg van Duin helen door de Franssen worden die Moeren terug onder water gezet en tot aan het einde van het ancien regime is men er voort en gebukt om die gronden droog te leggen, zijts de vele pogingen die daartoe gedaan werden.

Hetzelfde overkomt ten met ^{200 gemeten} het polderland ^{in de polder v. Leus boven Boel} dat ze in 1650 kopen van de Kartuizers van Brugge en ^{van} andere, en ^{die men} ~~in 1650~~ op dat ogenblik nog aan het inrichten is. In de jaren 1680 verbiomen deze gebieden opnieuw (verdroogden land van Soeflinge)

Van de bouw van de kerk schenkt Sebastiaan Daems, luitenant v.d. puer, in zijn testament ^{in 1651} nog eens 6.000 gld op omwaarde dat ze binnen de 10 jaar voltooid is.

Hoewel monniken waren er in de nieuwe Kartuizer?

Geen preciese cijfers. Maar wel cijfers van het aantal stemgerechtigde ^{voegdebr brosmiele} monniken: in 1639-1640: 3 (puer + vicaris + procurator).

9. Daems: v. Lier, v. Bruseghem (Lier), de Stappelaer (S.P. Bro)

10. Daems: v. Bouwage (Leuven) de Stappelaer (")

In 1644 stijgt dit aantal tot 5 (waaronder 1 priester v. Aigen)

In 1645 tot 6 (waaronder 2 priester v. Aigen)

In 1652 tot 9 (waaronder 3 priester v. Aigen)

Nooit zijn er monniken v. Verdt naar Antwerpen gekomen

Na dood v. Petrus Daems in 1655 met Laurentius Kumbbe, die hij t begin v. Kortwijze priorator was geweest, tot prior aangesteld. Hij blijft dit tot 1658 en met dan opgevolgd door Jozephus d'Outelou, die priorator was geweest onder prioraat v. Daems en prior blijft tot 1664.

Jos. d'Outelou koopt in 1659-1660 koopt nog verscheidene huizen met grond in de Kerkstruut en koopt zelfde jaar ^{sluit} met hij met Maarten Barbiers, metsler en steenhouwer, een akkoord voor de hit metselen van gelm v. de Kerkstruut van 82 ²³ ~~22~~ ^{metr.} v.eten lanc en 32 v.eten breed en 2 overspanningen hoog. Om t dat gelm dunde als ingangs-gelm.

Als betaling draagt de prior aan M. Barbiers een huis in de Kerkstruut dussin, genaamd St. Cotharicus v. Siem, aan de Kortwijzer genaken door notaris Fabri. Tijdens zijn prioraat staat koopt hij ook nog v. d. broeder Wilhelmielen van Beveren een stuk in de Crenden van Jozephrecht en Helsele van 24.000 gld waaraan hij wel een groot deel moet lenen.

In 1664 met Jozephus d'Outelou, prior te Brugge, en zij 2 gevolgers zijn te korte tijd te Antwerpen om wel te kunnen doen. In 1669 koopt J. d'Outelou terug als prior en eindelijk kan men aan de bouw v. d. kerk beginnen.

Wie de kerk gebouwd heeft is onbekend, mogelijk dezelfde Maarten Barbiers.

Op 12 december 1677 met de meir gelunde kerk door de bisschop van Antwerpen ^{albertus v. d. Leede} ingewijd. toegesigst a. d. H. Sophia

Jos. d'Outelou koopt dat zelf met meir meegemaakt, want hij overleed op 21 maart 1677. Weldoeners (familie Hellinx v. Welen): glasramen Seiden van dan of weten we niet veel over de verdere geschiedenis v. d. klooster, ^{gemeenschap} ~~was~~ die in 1703 uit 10 monniken bestond. Veel specula's is ^{er} wellicht met gebouwd tot 1783.

tot opheffing van de onnutige klooster door Jozef II.

Op 26 april 1783 met aan de vergaderende monniken dit decreet op de opheffing ingelezen:

Op dat ogenblik telde het klooster 10 monniken + 1 bekweder. zij ^{lozen} ~~wachten~~ allen als wereldlijk priester te Antwerpen te blijven nover slechts 1 verhoor naar Zielem te vertrekken om aldaar Kortwijzer te blijven. Op 30 juni 1783 verlaten zij t klooster.

Nog van hun vertrek had de beherder uit offenkostige klooster
C. Konten inventarissen gemaakt van de boeken, schilderijen,
meubelen, die in t klooster aanwezig waren.

Met vertrek van de monniken inden in 1783 ~~en 84~~ alle meubelen,
schilderijen, en zelfs de fruit-bomen uit hof gunbaar verkocht.

In 1784 heeft in t klooster de ver-hoog slechts aan de schilderijen en
boeken van alle in Antwerpen offenkostige kloosters.

^{De moerwase goederen worden beherd door t lande v. d. Deliquetos}
Intussen stouen de gebouwen leeg en men wut met goed vol u mede aan te
vangen. Nog ⁱⁿ 1784 stelt het stadsbestuur om er 29 in de stad

betaande godshuizen voor molens en zieken in samen te brengen,
maar t klooster blijft leeg staan. In 1787 smelt het klooster door het

gouvernement-generaal v. d. Nederlanden aangewezen om er de vele
kostbare diamanten van Franse koning te slijpen ^(Maaden Aylits) Volgens de
Antweyse kroniekschryver J. F. Van de Straelen hebben 23 molens
gedurende 9 maanden aangewerkt. (tot februari 1788).

In de volgende maanden en jaen dient het klooster rond in de
logering van hoepen met alle gevolgen van dien.

Ten tijde van de Brabantse Opwenteling hebben er ook protractien
gesloopen! ^{In 1793:} By de inval van de Fransen gebeurt ommen het zelfde
en smelt ook de klok uit de toerengebold (in 1674 gegoten om hofver)

Ten tijde van het Franse beind inden de ~~gode~~ onoverenode goederen
van het klooster een na een verkocht.

Dit lot valt ook het klooster te beent op 28 januari 1798: dit
klooster dat eentijts zeer mooi was, maar nu in slechte staat, komt
in handen van Joannes Smits, koopman inwend in de Hellestraat
(Prijs 573.000 livres). De kope laet ^{in 1800} alles afbreken, behalve de
voetw en de toer. Daar woeyer het pand stond went een fabel
om schelpen loodmit opgericht. In de toer werden v. d. diepingen
gemaakt en werd een suikerroffjardij ingericht; die in 1802
in vaking had. De woeyere wordou o. d. Rikussti. deinde als woning.
Hoelang dit geduurd heeft weten we niet.

In 1834 kopen de Capucijnessen hetgeen er van t woeyere klooster
nog overblijft.

Op het woeyere gute pand: gerangemin v. d. Begijnendwaest.

IFP.P.M.S. G. v. H. n. n., old 28, X. j. n. 1949, p. 43.